

KAKO POROČATI O DROGAH?

SMERNICE ZA ODGOVORNO
POROČANJE O DROGAH V MEDIJIH

Kako poročati o drogah? – Smernice za odgovorno poročanje o drogah v medijih

Uredil/a: Maja Zorman, Mina Paš
Oblikovanje: Miha Mramor
Tisk: Belin grafika d.o.o.
Naklada: 500
Lektoriral/a: Rajko Slokar
Založnik: Združenje DrogArt, Društvo novinarjev Slovenije
Leto izdaje: 2012

Združenje DrogArt, odgovorni nosilec projekta vsebinske mreže NVO s področja sociale *Opolnomočenje NVO – informiranje, znanje in povezovanje*

Društvo novinarjev Slovenije

ABCČDEFGH *Društvo novinarjev Slovenije*
IJKLMNOPR
Slovene Association of Journalists ŠTUVŽŽ...
() ? ! ; : , . /

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

316.773.3:613.83(035)

KAKO poročati o drogah?: smernice za odgovorno poročanje o drogah v medijih / [uredili Maja Zorman, Mina Paš]. - Ljubljana: Združenje DrogArt: Društvo novinarjev Slovenije, 2012

Dostopno tudi na: <http://www.zmanjsevanje-skode.si/publikacije/>

Dostopno tudi na: <http://novinar.com/>

Dostopno tudi na: <http://pefprints.pef.uni-lj.si/>

ISBN 978-961-91028-6-2 (Združenje Drogart)

ISBN 978-961-91028-7-9 (Združenje Drogart,pdf)

1. Zorman, Maja, 04.08.1985

263050752

Priročnik **Kako poročati o drogah? – Smernice za odgovorno poročanje o drogah v medijih** je nastal v okviru projekta vsebinske mreže nevladnih organizacij s področja sociale *Opolnomočenje NVO na področju zmanjševanja škode – informiranje, znanje in povezovanje*, ki ga financirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija, Ministrstvo za pravosodje in javno upravo. Projekt *Opolnomočenje NVO* se izvaja v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov, razvojne prioritete, Institucionalna in administrativna usposobljenost; prednostne usmeritve: spodbujanje razvoja nevladnih organizacij, civilnega dialoga in socialnega dialoga.

Pri oblikovanju Smernic za odgovorno poročanje o drogah v medijih je sodelovala delovna skupina predstavnikov novinarjev in nevladnih organizacij, v kateri so bili Siniša Gačič (TV Slovenija), Ada Glažar (Društvo Projekt človek), Ranka Ivelja (predsednica novinarskega častnega razsodišča), Peter Lovšin (Dnevnik) in Mina Paš (Združenje DrogArt).

KAZALO

● NOVINARSTVO IN DROGE: DEMONIZACIJA, RESNICA, POMOČ (Ranka Ivelja).....	7
● LJUDJE BREZ ZAVEZNIKOV (Peter Lovšin)	10
● POROČANJE O UPORABI KOKAINA V MEDIJIH (Matej Sande)	12
● MEFEDRONSKA LEKCIJA: SMERNICE, S KATERIMI SE OGNEMO STEREOTIPNEMU IN TENDECIOZNEMU POROČANJU O DROGAH (Siniša Gačič)	17
● PRIPOVEDUJEMO ZGODBE (Denis Oštir)	22
Kakšna je razlika med informacijo in zgodbo?	24
In kje je v novi realnosti medijev vloga nevladnih organizacij?	25
Kako novinarjem predstavim zgodbo?	27
● PRAVICA DO POPRAVKA IN ODGOVORA V MEDIJIH (Matej Verbajs)	30
● KLUBSKE DROGE: KAJ SO, KAKO DELUJEJO IN GLAVNA TVEGANJA, POVEZANA Z NJIHOVO UPORABO (Mina Paš).....	36
EKSTAZI	36
AMFETAMIN oziroma SPID	39
KOKAIN	41
GHB	43

KETAMIN.....	45
MEFEDRON (“mef”).....	47
HALUCINOGENI	49
DIZAJNERSKE DROGE.....	50
MARIHUANA.....	52
POMIRJEVALA, USPAVALA	53
HEROIN.....	54
NAVADE UPORABNIKOV IN POVZETEK TVEGANJ.....	57

● KAM SE LAHKO OBRNEMO PO POMOČ IN ZANESLJIVE INFORMACIJE (Tomaž Koren, Maja Zorman)	58
Kontakti nevladnih organizacij, ki delajo na področju prepovedanih drog in zasvojenosti	63
● KONTAKTI MEDIJSKIH HIŠ IN NOVINARJEV, KI POKRIVAJO PODROČJE ZDRAVJA IN SOCIALE	70

NOVINARSTVO IN DROGE: DEMONIZACIJA, RESNICA, POMOČ

**RANKA IVELJA, PREDSEDNICA NOVINARSKEGA
ČASTNEGA RAZSODIŠČA, SKUPNEGA ORGANA
DRUŠTVA NOVINARJEV SLOVENIJE IN SINDIKATA
NOVINARJEV SLOVENIJE**

Novinarske zgodbe o nesrečnikih z družbenega dna, ki jim je droga vzela dostojanstvo, jih opeharila za zdravje in smiselno sobivanje z drugimi, se običajno dobro berejo. To so zgodbe porušenih idealov, zanikane odgovornosti, dražljivega prepleta užitka in bolečine, zdrsov in vzponov, razgaljenih človeških eksistenc. V teh zgodbah, ki praviloma ne odmevajo na Novinarskem častnem razsodišču, največkrat “zmagujemo” bralci, poslušalci in gledalci. Ljudje smo namreč radi močni in sočutni, radi se pravičniško zgražamo ali celo naslajamo nad šibkostjo drugih. Prav v življenjskosti in “sočnosti” tematike same pa leži past, v katero se ujamejo pisci tovrstnih zgodb.

Droge v teh zgodbah neredko nastopajo kot materializirano Zlo, ki prihaja iz drog samih, vsi uporabniki drog, brez izjeme, pa kot brezvestni uničevalci sebe samih, družbe in temeljnih družbenih vrednot. Toda z demonizacijo in nediferenciacijo drog in njihovih uporabnikov se zgolj krepí družbena stigmatizacija; na to morajo biti novinarji, ki hočejo svoj poklic opravljati etično in profesionalno, pozorni.

Stigmatizacija med drugim otežuje delo tistim, ki razpolagajo s strokovnimi informacijami o tveganjih pri uporabi različnih drog in bi radi uporabnikom drog pomagali - tako tistim, ki ne morejo, kot tistim, ki ne želijo živeti brez njih. V veliki meri to pomoč ponujajo in organizirajo nevladne organizacije, ki so s pomočjo strokovnjakov in strokovnjakinj, ki delajo v njih, oblikovale tudi vrsto programov in najrazličnejših dejavnosti, s katerimi delujejo kurativno in preventivno. Dobri, izkušeni novinarji se zapisanega zavedajo, zato o drogah ne pišejo z visoko dvignjenim prstom, temveč poročajo realno. Opozarjajo tudi na nekatere manj znane vidike, na primer na nevarnosti primesi v drogah ali nehotenega predoziranja, bralce, poslušalce in gledalce pa informirajo tudi o konkretni pomoči. Pri tem si pomagajo z znanjem strokovnjakov in strokovnjakinj, še posebej tedaj, ko se na trgu pojavijo nove droge, katerih učinkovanje in s tem povezana tveganja še niso znanstveno raziskani.

S priročnikom za odgovorno poročanje o drogah, ki je nastal po vzoru priročnika za odgovorno poročanje o samomoru, bo pisanje o drogah poslej olajšano, še posebej mladim, neizkušenim novinarjem. V njem so na enem mestu zbrane strokovno neoporečne informacije o delovanju najbolj razširjenih drog v Sloveniji in o glavnih tveganjih pri njihovi uporabi. V veliko pomoč bodo novinarjem in vsem drugim iskalcem tovrstnih informacij tudi naslovi in telefonske številke društev in drugih organizacij, ki delujejo na področju drog; nazorno je predstavljeno tudi njihovo delo. Priročnik je namenjen tudi vsem tistim, ki niso večji novinarskega dela oziroma dela medijev ne poznajo dovolj.

Sodelovanje med novinarji in nevladnimi organizacijami je lahko še bolj plodno, če v slednjih razumejo, da so lahko aktiven vir informacij za novinarja, da se lahko tudi sami obrnejo nanje, jim pomagajo z informacijami o (novih) dogajanjih, z navezavo stikov s primernimi sogovorniki pa tudi z opozorili na morebitne strokovne napake ali nerazumevanje. Novinar seveda sam presodi, o čem bo pisal, kako in kdaj.

Tudi marsikateri novinarski maček in marsikatera novinarska mačka pa bosta lahko v priročniku prepoznala katero od pogostih zablod: na primer precej razširjeno prepričanje, da kokain “ni nevaren” ali da je zgolj droga slavnih in bogatih, in kako nespametno je ob demoniziranju drog podcenjevati škodljivost droge številka ena – alkohola, ki na Slovenskem še vedno uniči največ ljudi in družin.

LJUDJE BREZ ZAVEZNIKOV

PETER LOVŠIN, DNEVNIK

Eno od društev, ki odvisnikom pomaga po nizkopražnem načelu (za vstop v program ni potrebna abstinenca), si je nadelo ime **Stigma**. Zagotovo daleč najbolj realnost odsevajoče ime, ki si ga društvo, ki deluje na področju odvisnosti in prepovedanih drog, lahko nadene.

Vse marginalne skupine so zaznamovane na tak ali drugačen način. Najbolj zaznamovani in najbolj potisnjeni na obrobje pa so bržkone prav odvisniki od prepovedanih drog. Brezdomni odvisniki imajo poseben pečat celo med preostalimi brezdomnimi kolegi z ulice, stigmatizacija pa se ne pojavlja le v očeh družbe v širšem pomenu besede, temveč – po pripovedovanju nekaterih nevladnikov s tega področja – tudi med nekaterimi socialnimi delavci in posamezniki iz zdravstva. Niti mediji niso vedno svetla izjema. Ko pripravljamo prispevke o zgroženosti občanov nad iglami v peskovniku, se novinarji včasih, denimo, pozabimo vprašati, zakaj v Sloveniji še niso urejene varne sobe za vbrizgavanje droge. **Ko pišemo o nevljudnih, nadležnih in vsiljivih odvisnikih, ki prosjačijo za drobiž, ali njihovih tovariših z ulice, ki si do denarja za dnevne odmerke pomagajo s tatvinami ali nasiljem, morda prerediti obravnavamo simptomatiko in družbene posledice odvisnosti in njihovih morebitnih rešitev.**

Odvisnost je pač pojav, ki se v očeh širše javnosti še vedno ne dojema predvsem kot stanje, potrebno pomoči, temveč pogosteje kot grešna moralna izprijenost, ki kliče po zgražanju. Takšno

razmišljanje pa zagotovo ne pripomore k (ponovni) vključitvi odvisnikov ali nekdanjih odvisnikov v družbo. Leta odvisnosti namreč ne povzročijo le morebitnih zdravstvenih zapletov, temveč tudi izgubo družbenih stikov. Ljudje, ki pristanejo na ulici, sčasoma postanejo ljudje z razparanimi socialnimi mrežami in brez zaveznikov.

V luči vsesplošnega zgražanja je organizacijam, ki iščejo rešitve za zmanjševanje škode in ponujajo pomoč na področju prepovedanih drog, zagotovo precej težje, kot bi jim bilo v primeru družbenega strinjanja, da odvisniki in uporabniki drog pomoč ne le potrebujejo, temveč si jo kot del pomoči potrebne družbe tudi zaslužijo. Predvsem ko govorimo o tako imenovani nizkopražni oziroma brezpogojni pomoči, ki ni namenjena le tistim, ki sprejmejo pogoj aktivnega iskanja poti k življenju brez prepovedanih drog, temveč vsem. Torej tudi posameznikom, ki življenja brez drog ne zmorejo več ali pa si ga preprosto ne želijo. Pri zadnjih gre sicer tudi za širše vprašanje o pravici posameznika, da s svojim telesom počne, kar želi, odgovori nanj pa so lahko različni. A ne glede na to, ali so odgovori konservativni ali bolj liberalni, bi vsaj pogledi na upravičenost do pomoči bržkone morali izhajati predvsem s humanističnega oziroma človekoljubnega stališča.

POROČANJE O UPORABI KOKAINA V MEDIJIH

MATEJ SANDE, ZDRUŽENJE DROGART

V zadnjih desetih letih lahko na področju uporabe kokaina govorimo o dveh jasnih ugotovitvah:

Kokain je postal druga najpogosteje uporabljena prepovedana droga v Evropi;

Meje med različnimi družbenimi sloji, ki uporabljajo kokain, so zabrisane.

Obe ugotovitvi lahko pojasnimo s poročili na področju uporabe drog v EU in specifičnimi trendi uporabe v Veliki Britaniji in Sloveniji.

Glede na podatke iz zadnjega poročila EMCDDA za leto 2010 o stanju na področju problematike drog v Evropi so se zasegi kokaina in njegova uporaba v zadnjih desetih letih v Evropi povečali. Kokain je poleg konoplje druga najpogosteje uporabljena prepovedana droga v Evropi (EMCDDA, 2010). Zaradi naraščajoče popularnosti in nižanja cene je uporaba kokaina izstopila iz starih klišejev o tem, kakšni so njegovi uporabniki in načini uporabe. **Kokain že dolgo ni več droga premožnejših slojev prebivalstva ali elit, ampak ga uporabljajo zelo različne skupine uporabnikov z različnim socialnim statusom.** Če je bil še pred nekaj leti poudarek na tem, da kokain uporabljajo mladi in uspešni pripadniki srednjega sloja in da kokainu narašča popularnost v nočnem življenju, lahko **danes med pomembne uporabniške skupine vključimo tudi**

običajne obiskovalce lokalov, delavce in bolj marginalizirane skupine uporabnikov, ki kokain uporabljajo samostojno ali pa ga kombinirajo z uporabo opiatov. Uporaba kokaina je tako v zadnjem desetletju prisotna v najrazličnejših ciljnih skupinah uporabnikov in postaja zaradi nižanja cene in razmeroma predvidljivih učinkov v EU vse bolj popularna. V Veliki Britaniji opažajo pomemben trend v brisanju mej pri uporabi kokaina med klubi, diskotekami in bari ter med srednjim slojem in delavskim razredom (Sampson, 2007). Pri uporabi kokaina ni takšnih razlik med spoloma, uporaba se pomika proti normalizaciji in poganja britansko kulturo pogostega opijanja (prav tam).

Kokain je glede na rezultate ankete med otroki, starimi od devet do enajst let, v Angliji in na Severnem Irskem najbolj poznana prepovedana droga. Na vprašanje, katera imena drog poznajo, je 71 % otrok, starih od devet do enajst let, navedlo kokain in 64 % kanabis (n = 1.500). Večina otrok je kot razlog za to, da odrasli uporabljajo droge, navedla pozitivne razloge, 38 % jih je odgovorilo, da odrasli uporabljajo droge zato, da so videti "kul" (Druglink, 2008). Morda medijske reprezentacije kokaina in njegove uporabe v zadnjih desetih letih vplivajo na percepcijo kokaina pri otrocih in mladostnikih. Vprašanja nekaterih novinarjev v Sloveniji v času raziskave, naslovljena na avtorja raziskave, so bila izključno povezana z uporabo kokaina v "visoki družbi" oziroma "elitah". Podatki o uporabi med "običajnimi" uporabniki novinarje niso zanimali. **Poročanje o kokainu kot o drogi, ki jo povezujemo s slavnimi, bogatimi in uspešnimi, zabavo ter ugodjem, tudi mladi**

iz različnih socialnih ozadij lahko povezujejo z uspehom in imajo o njem pozitivno socialno percepcijo (Sampson, 2007).

V celotnem vzorcu raziskave o uporabi kokaina in drugih drog v nočnem življenju iz leta 2010, na podlagi zaposlitvenega statusa in mesečnih prejemkov, ne moremo govoriti o uporabi prepovedanih drog v "elitnem družbenem sloju" (Sande, 2012). Največ anketirancev (v celotnem vzorcu) je imelo v času raziskave neto mesečni dohodek med 500 in 1.000 € (29,8 %). Mesečni dohodek manj kot 500 € je imelo 25,8 % anketirancev, med 1.000 in 1.500 € pa 17,2 %. Več kot 1.500 € je prejemale 10,2 % vzorca, brez rednih prihodkov pa jih je bilo 17,0 % (n = 600). Med uporabniki kokaina v nočnem življenju je bilo v vzorcu 56,6 % zaposlenih in 29,0 % študentov (n = 311).

Glede na to, da različni mediji uporabo kokaina v svojih objavah še vedno povezujejo s premožnejšimi sloji, "elitami", "estrado", zvezdniki itd. lahko glede poročanja o kokainu predlagam naslednje smernice:

- O kokainu naj novinarji poročajo realno in prenehajo povečevati status te droge in pisati o kokainu kot o drogi premožnih, slavnih in bogatih. S tem se utrjuje prepričanje mladih o drogi, ki je sprejeta, popularna in "kul" in o vedenju, ki ga kaže posnemati, če bi se radi približali svetu bogatih in slavnih. Vsaka taka odmevna objava prispeva k utrjevanju statusa kokaina kot "droge za elite" in za tiste, ki jih želijo posnemati.

- O povečanju uporabe prepovedanih drog (med njimi tudi kokaina) naj novinarji poročajo realno. Uporaba nekaterih drog v EU je že desetletja konstantna ali pa upada. Podatkom in interpretaciji podatkov je potrebno posvetiti več pozornosti, saj se drugače lahko utrjuje prepričanje mladih in javnosti, da se uporaba drog “neprestano”, “skokovito”, “drastično” in “dramatično” povečuje in da skoraj vsi mladi uporabljajo droge.
- Več poudarka v poročanju medijev o kokainu bi kazalo nameniti primesem, nevarnosti ob uporabi in manj tvegani uporabi kokaina ter informacijam o tem, kje lahko ljudje poiščejo pomoč. Število člankov o pomoči uporabnikom kokaina in nevarnostim, ki spremljajo uporabo, je v primerjavi s povezovanjem kokaina z uspehom in glamurjem minimalno. Poročanje bi se lahko usmerilo npr. na problem kombinacije alkohola in kokaina, prenose virusov hepatitisa itd. Več pozornosti medijev bi lahko namenili problemu uporabe alkohola v vseh družbenih skupinah, saj je to droga, ki povzroča največ škode, poškodb in smrtnih žrtev.

Viri:

Cocaine better known to cannabis, according to kids (2008).

Druglink, 2008 (5), 20.

EMCDDA. (2010) *Letno poročilo 2010*. Luksemburg: Urad za publikacije Evropske unije.

Sampson, S. (2007). White lines, bluecollar. *Druglink*, 2007 (4), 10–12.

Sande, M. (2012). *Uporaba kokaina v nočnem življenju v Sloveniji*. Ljubljana: Združenje DrogArt.

MEFEDRONSKA LEKCIJA: SMERNICE, S KATERIMI SE OGNEMO STEREOTIPNEMU IN TENDECIOZNEMU POROČANJU O DROGAH

SINIŠA GAČIĆ

KAJ JE MEFEDRON?

Mefedron oz. 4-metilmetskatinon je stimulans iz skupine β -keto amfetaminov. Njegovi učinki so podobni učinku MDMA-ja oziroma ekstazija, ki pa po poročanju uporabnikov vzbuja še večji občutek evforije. O mefedronu, ki se pojavlja v obliki belega prahu ali kristalov, je bilo opravljenih zelo malo raziskav, zato o učinkih in potencialnih nevarnostih sodimo predvsem na podlagi izkušenj uporabnikov oziroma se opiramo na že raziskane snovi, ki imajo strukturno formulo podobno mefedronu. V zadnjem času mefedron ni več tako prisoten med uporabniki drog, saj so ga na Kitajskem, kjer so ga večinoma izdelovali, prepovedali. V Sloveniji je mefedron na spisku prepovedanih drog od avgusta 2011. Na trgu dizajnerskih drog ga v zadnjem času večinoma nadomešča 4-MEC (4-metil etkatinon), ki ima podobne, a manj intenzivne učinke.

Mefedron je zasedel naslovnice angleških časopisov leta 2009, ko so mediji poročali, da je 14-letna Gabrielle Price iz Brighton-a umrla zaradi uporabe mefedrona. Ker mediji niso počakali na medicinsko poročilo o vzroku smrti in so poročali predvsem na podlagi govoric in policijskih izjav, se je le mesec dni kasneje izkazalo, da najstnica ni umrla zaradi mefedrona, ampak zaradi infekcije. A otoški tabloidi

se iz tega niso ničesar naučili, saj so le nekaj tednov kasneje, ne da bi počakali na uradne analize vzrokov smrti dveh najstnikov, Louisa Wainwrighta in Nicholasa Smitha, zopet okrivili mefedron. Nekaj mesecev kasneje se je izkazalo, da fanta nista zaužila mefedrona. O tendencioznosti poročanja o nevarnostih mefedrona veliko pove podatek, da je zaradi uporabe kokaina leto prej v Angliji umrlo 253 ljudi.

Veliko prostora je mefedronu na svojih straneh namenil tudi časopis *the Guardian*. Na podlagi tega poročanja lahko izvedemo nekaj smernic, s katerimi bi se ognili stereotipnemu in tendencioznemu poročanju o drogah.

1. SODELOVANJE S PRIZNANIMI STROKOVNJAKI S TEGA PODORČJA

O škodljivih posledicah drog objavljajo pri *the Guardian-u* komentarje priznani strokovnjaki, ki tematiko obravnavajo na strokovnih in ne ideoloških temeljih.

2. POLITIKA TREZNE GLAVE, NAMESTO POLITIKE STRAHU (NUTT, 2010)

Ob koncu leta 2009 so v Angliji na neki šoli kaznovali dijake zaradi uporabe mefedrona. *The Guardian* se takrat ne pridruži splošnem ustvarjanju klime strahu, saj kljub potencialni škodljivosti mefedrona objavijo stališče, da bi morala šola namesto kaznovalne politike izvajati izobraževanje o škodljivih posledicah drog. Ker takrat mefedron v Angliji še ni bil prepovedan, je *the Guardian* v svojem

komentarju označil kaznovanje mladostnikov zaradi posedovanja zakonsko dovoljenih drog kot kršitev osnovnih človekovih pravic. Torej kljub strahu pred škodljivimi posledicami *the Guardian* ohranja trezno glavo in zagovarja politiko spoštovanja zakonov in izobraževanja o škodljivih posledicah drog.

3. STROKOVNI DOKAZI NE IDEOLOGIJA IN SENZACIONALIZEM (ALDERMAN, 2009)

Ob poročanju o škodljivih posledicah drog in vzrokih za smrt lahko govorimo izključno na podlagi znanstvenih dokazov. Mediji so ob poročanju o mefedronu padli v past, ki so jo nastavili proizvajalci na Kitajskem, ker so prah reklamirali kot gnojilo za rože, ki naj ne bi bilo primerno za zaužitje. Mediji so padli na izpitu in o substanci - mefedronu poročali kot o gnojilu za roče, čeprav bi se rože ob zalivanju z mefedronom najverjetneje posušile.

4. OBJAVLJANJE IZKUŠENJ UPORABNIKOV (GABBATT, 2010)

Ker je bil mefedron povsem neraziskana droga, so se pri *the Guardian-u* ob poročanju o učinkih mefedrona oprli na izkušnje uporabnikov, ki so svoje izkušnje objavljali na različnih forumih, namenjenih izmenjavi izkušenj uporabnikov drog.

5. OPOZARJANJE NA ŠKODLJIVOST VSEH DROG, TUDI LEGALNIH

Pri *the Guaridan-u* so ob poročanju o škodljivosti mefedrona pogosto navedli tudi številke smrtnih primerov, ki govorijo o škodljivosti drugih drog, tako alkohola in tudi drugih prepovedanih drog.

6. PREPRAŠEVATI SE O OBSTOJEČI POLITIKI DO DROG

Ko je bila v Angliji aktualna debata o zakonski prepovedi mefedrona, pri *the Guardian-u* niso slepo pristali na politiko prepovedi, ki naj bi preprečila njegove škodljive posledice. V komentarjih so se v *the Guardian-u* spraševali o posledicah prepovedi, ki je mefedron preselila na ilegalni trg. Posledično zatorej ni bilo več zagotovila o čistosti substance, dobiček od prodaje pa se je od “uradnih” prodajalcev na spletu preselil k “drogeraškimi” kriminalnim združbam.

Viri:

Alderman, G. (14. 12. 2009). Legal highs are not a police matter. *The Guardian*. Pridobljeno 11. 4. 2012, s: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2009/dec/14/policing-legal-substances-mephedrone?INTCMP=SRCH>.

Gabbatt, A. (17. 03. 2010). Mephedrone: the users, the dealers, the debate. *The Guardian*. Pridobljeno 11. 4. 2012, s: <http://www.guardian.co.uk/politics/blog/2010/mar/17/mephedrone-deaths-drugs-legal?INTCMP=SRCH>.

Nutt, D. (15. 01. 2010). The best scientific advice on drugs. *The Guardian*. Pridobljeno 11. 4. 2012, s: <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2010/jan/15/david-nutt-drugs-science?INTCMP=SRCH>.

PRIPOVEDUJEMO ZGODBE

DENIS OŠTIR, POP TV

Mediji so se v zadnjih letih znašli pred enim največjih razvojnih izzivov zadnjih desetletij. Za to obstajata vsaj dva dejavnika. Gospodarska kriza je sklestila oglaševalske proračune, glavni vir prihodkov komercialnih medijskih hiš. Obenem so se z varčevanjem v javnem sektorju na udaru znašle tudi javne medijske hiše. Denarja za kakovostno novinarstvo je vedno manj, zategovanje pasu pa pomeni, da posamezne organizacije, tudi takšne z več desetletno tradicijo, preprosto ne obstajajo več, oziroma so tik pred tem, da ugasnejo.

Drug pojav je vzpon družbenih omrežij. Z njimi so mediji izgubili svojo nekoč edinstveno prednost, da so medijske vsebine (informacije) lahko posredovali množici ljudi. **Danes lahko s pomočjo družbenih omrežij množico preprosto nagovarja vsak.** S povezovanjem družbenih omrežij na mobilne naprave so mediji izgubili tudi primat kot vir aktualnih informacij. 700 milijonov ljudi je postalo novinarjev, ki kadarkoli in kjerkoli drugim v tej ogromni množici sporočajo aktualne informacije z vsega nekajminutnim, celo nekajsekundnim zamikom.

Mediji so zato pred razvojnim izzivom, kako odgovoriti na nove razmere, ki od njih terjajo korenite spremembe ne samo pri uskladitvi ustroja medijskih organizacij z aktualnimi razmerami, temveč tudi pri načinu posredovanja medijskih vsebin svojemu občinstvu. In prav zaradi slednjega bodo prihodnja leta za medijske

hiše predstavljala eno najbolj razburljivih obdobij v njihovi zgodovini.

Ključni premik, ki smo mu že priča, v prihodnjih letih pa se bodo zanj morale odločiti vse medijske organizacije, je **premik k pripovedovanju zgodb. Suhoparno posredovanje informacij, odgovarjanje na klasične štiri novinarske K-je, je danes nepotrebno.** Osnovne informacije bralci, gledalci in poslušalci dobijo, preden jim jih posredujejo mainstream mediji (tudi internet). Dobijo jih od virov, s katerimi imajo vzpostavljen razmeroma pristen odnos, od virov, ki jim zaupajo na mnogo bolj osebni ravni, ki pa nimajo vzpostavljenih varoval za zagotavljanje točnosti informacij. V tem pogledu se za potrjevanje informacij in vzpostavljanje njihove legitimitete še vedno obračajo na tradicionalne medije, vendar od njih ne pričakujejo več samo podajanja informacij, temveč dodano vrednost – zgodbe.

Pripovedovanje zgodb v medijih je od nekdaj odlika najboljših novinarjev, komentatorjev in urednikov. Zgodbe so namreč učinkovit način, kako informacijam damo obraz, jih ovrednotimo in postavimo v širši družben kontekst. Z njimi osvetlimo družbene razmere, medijski učinek informacij, posredovanih preko zgodb pa je po izkušnjah medijskih hiš neprimerno večji. Gledalci si informacije, posredovane preko zgodb, zapomnijo bistveno bolje in dojamejo širši kontekst. Zdaj bodo zgodbe morali pripovedovati vsi, kar je bolje tako za medije kot za občinstvo.

KAKŠNA JE RAZLIKA MED INFORMACIJO IN ZGODBO?

Naj ponazorim s praktičnim, a izmišljenim primerom. Statistični urad vsak mesec organizira novinarsko konferenco o aktualnih gibanjih. Običajno konec meseca. Tam njihovi analitiki javnosti posredujejo izbrane, običajno precej zanimive podatke o razmerah v Sloveniji. Od stopnje rasti gospodarstva, gibanja cen, pa tudi razmer v posameznih branžah, denimo gozdarstvu. Nekoč so mediji te podatke objavljali v obliki kratkih vesti. Pobrali so smetano med informacijami, jo zapakirali v vest in posredovali občinstvu. Povsem neprizadeto, hladno in statistično. Podatek o tem, koliko lesa smo v Sloveniji spravili v zadnjem četrtletju leta, običajno ni vzbudil zanimanja novinarja, ki je na novinarski konferenci sedel. Da bi v njem iskal zgodbo? Običajno ne.

Danes statistični urad statistične informacije javno objavlja tudi sam. Na svoji spletni strani, preko družbenega omrežja Twitter, nekaj malega tudi preko svojega profila na Facebooku. Gledalci in bralci so torej tem informacijam izpostavljeni mnogo pred večernimi poročili in jutranjo izdajo dnevnega časopisa. Celo preden dežurni novinar na spletnem portalu iz njih spiše novico. Informacija o statističnih podatkih je tako, ko pride čas za objavo v tradicionalnih medijih, povsem irelevantna. Gledalcu ali bralcu ne ponudi nobene dodane vrednosti. **In podatek o posekanem lesu ima naenkrat večjo informativno vrednost. A ne kot informacija, temveč kot izhodišče za zgodbo.** Novinar mora zato informacijo o količini lesa povezati z vplivom na gospodarstvo, na morebitno povečanje števila zaposlenih v lesni industriji. Pa na trajnostni

element sečnje in uporabe obnovljivih virov v proizvodnji in energetiki. Najti mora kmeta, ki mu je preobrat iz obdelovalca kmetijskih površin v gozdarja spremenil življenje, da v našo zgodbo pripelje človeško noto (poosebljanje podatkov z ljudmi je učinkovita metoda pripovedovanja zgodb). In vse te podatke splete v zgodbo, prek katere vabeče pripoveduje suhoparen statistični podatek. Na ta način informaciji, ki so ji bili ljudje izpostavljeni že mnogo pred objavo njegovega novinarskega prispevka, prida dodano vrednost in jo osmisli. Tega družbena omrežja ne zmorejo. So namreč instantna in hitra, avtorji na njih pa nimajo ne potrebnih pripovedovalskih veščin ne znanja in ne dostopa do odločevalcev, ki bi jim informacije lahko osmislili.

IN KJE JE V NOVI REALNOSTI MEDIJEV VLOGA NEVLADNIH ORGANIZACIJ?

Člani, aktivisti in prostovoljci, ki delujejo v nevladnih organizacijah, imajo dostop do zgodb. Na terenu delajo s posamezniki, ki zgodbe imajo, ali so zgodbe celo oni sami. S temi zgodbami lahko bistveno lažje osvetlimo probleme v družbi, jih približamo ljudem in dolgoročno dosežemo njihovo razrešitev. **Pripravljanje novinarskih konferenc, na katerih nevladne organizacije javnosti predstavljajo sicer zanimive izsledke različnih raziskav, je v današnji medijski realnosti več ali manj neučinkovito, če izsledki niso podprti z zgodbami ljudi ali organizacij.** Da zgodb v specifičnih nevladnih organizacijah ni, je zgolj obrambni mehanizem ali dokaz nezmožnosti razmišljanja izven ustaljenih okvirov novinarskih

konferenc in sporočil za medije. Zanimive zgodbe obstajajo na prav vsakem področju delovanja nevladnih organizacij, tudi v združevanju malih sirarn v zgornjem Posočju.

Za kakovostno sodelovanje med mediji in nevladnimi organizacijami je razumevanje te nove medijske realnosti bistvenega pomena. Od razumevanja tega imajo namreč koristi tako novinarji in uredniki, pa tudi nevladne organizacije. Prvi korak je kakovostna komunikacija že med pripravo vsebin. Telefonski klic, klepet ob kavi, na katerem lahko predstavniki nevladnih organizacij in medijev velikokrat s skupnimi močmi najdejo način, kako najti presečišče - zanimivo zgodbo za posredovanje informacij nevladnih organizacij na medijsko najbolj učinkovit način.

V poplavi informacij, ki so jim ljudje izpostavljeni preko družbenih omrežij, se vloga medijev v javnosti navkljub splošnemu prepričanju krepi. A hkrati spreminja. **Mediji niso več prinašalci informacij. Postali so pripovedovalci zgodb in uredniki informacij.** Danes so mediji tisti, ki informacijam, pridobljenim drugje, dajejo težo in kredibilnost. So tisti, ki za občinstvo ločijo zrno od plevela. In tisti, ki zrnje spremenijo v moko in kruh - v kakovostno zgodbo, s katero posredovane informacije dosežejo največji možni učinek.

KAKO NOVINARJEM PREDSTAVIM ZGODBO?

ISKANJE ZGODBE

Postopek iskanja medijsko zanimivih zgodb je preprost. Odprite oči, napnite ušesa in aktivirajte druge čute. Iščite zanimive ljudi, zanimive rešitve problemov, drobne podrobnosti, ki se sicer izgubljajo v poplavi informacij. Uporabite jih za izhodišče vaše zgodbe. Ne streljajte slepo. Pogovorite se z drugimi deležniki vaše zgodbe, če so v njej pripravljeni sodelovati. Definirajte sporočilo, ki ga skozi zgodbo želite posredovati.

RAZMISLEK

Ne verjemite si, da je zgodba zanimiva. Dvomite vase. Postavljajte si vprašanja. Je zgodba res zanimiva? Bi ta zgodba zanimala mojo mamo, dedka, sosedo? Ali ta zgodba vpliva na njihovo življenje? Je zgodba res namenjena širši publiki, ali pa bi zanimala specializirano javnost specializiranega medija? Gre za resen "news" ali "lifestyle" zgodbo? Kdo so mediji in novinarji, ki so o tematiki že poročali in jo poznajo? Kje dosežem želeni medijski učinek?

KONTAKT

Novinarji imajo najraje telefonski klic, ki mu sledi osebno srečanje. Elektronska pošta se običajno izgubi v poplavi sporočil za medije. Koga poklicati? Google in arhivi so vaši prijatelji. Pet ključnih besed v iskalniku vam bo dalo ime. Kje dobiti njegovo številko? Vse medijske hiše imajo fiksne redakcijske telefone. Lahko jih dobite

tam. Lahko za mobilnik povprašate njihove novinarske kolege. Naj vam ne bo nerodno. "Najhuje", kar se vam lahko zgodi je, da se vam zahvali za idejo in se o njej ne slišita več. Najbolje pa, da pograbi idejo in postane odličen kontakt za prihodnje zgodbe. In ne obupujte. Če prvega ne zanima, ni razloga, da ne bi drugega ali tretjega. Če pa vam deset novinarjev reče, da tu ni zgodbe ... se vrnite na prejšnjo točko na še en temeljit razmislek.

POMOČ

Pomagajte novinarjem pri pripravljanju zgodbe, predvsem pri iskanju stikov drugih deležnikov v zgodbi. Vi ste tisti, ki imate kontakte s terena. Vi ste tisti, ki v njihovih očeh predstavljate poznavalce področja. Predlagajte jim druge sogovornike, posredujte jim pomembne podatke, ki ste si jih pridobili po prvi in drugi točki tega praktikuma.

ANALIZA

Ko je prispevek objavljen, ga analizirajte. Ste dosegli to, kar ste želeli? Je bilo sporočilo posredovano tako, kot ste pričakovali? Je bilo posredovano dovolj jasno? Napake si priznajte in najdete rešitve, da do tega v prihodnje ne bo več prišlo. Pogovorite se z novinarjem, da dobite njegov občutek. Je kaj pogrešal on? Vidi on kje možnosti za nadgradnjo?

NADGRADNJA NA "ODNOSI V2.0"

Ne zapravite zgrajenih razmerij. Odnosom z javnostmi se ne reče odnosi brez razloga. Treba jih je negovati, nadgrajevati in krepiti. Ko je enkrat stik vzpostavljen, ga nadgradite v odnos. Komunicirajte z novinarji, se z njimi dobivajte na kavi, jih o novostih na vašem področju obveščajte. Hvaležni vam bodo.

PRAVICA DO POPRAVKA IN ODGOVORA V MEDIJIH

MATEJ VERBAJS, CNVOS

Med pripovedovanjem zgodb se lahko zgodi, da je objavljena napačna informacija. Kadar je v interesu javnosti, da se navedbe o dejstvih in podatkih v objavljeni informaciji zanikajo ali popravljajo, govorimo o pravici do popravka in odgovora.

KAJ JE PRAVICA DO POPRAVKA?

Vsakdo ima pravico od odgovornega urednika zahtevati, da brezplačno objavi njegov popravek objavljenega obvestila, s katerim sta bila prizadeta njegova pravica ali interes.

NAMEN?

Z objavo je treba prizadeti osebi, organizaciji ali organu zagotoviti, da se o spornem obvestilu izjavi na enakovrednem mestu.

KDO LAHKO ZAHTEVA?

Zahtevek lahko poda vsakdo, katerega pravica ali interes sta bila prizadeta z objavo obvestila¹. To pomeni, da ga lahko poda tudi nevladna organizacija (NVO), če je z objavo sama prizadeta, to je njen interes ali kakšna njena pravica, ne more pa ga podati v imenu svojega člana ali uporabnika iz razloga neresničnih navedb, ki ne vplivajo na njen položaj.

1 Obvestilo je vsaka objava vsebine (novice, komentar ...).

KDAJ?

Zahtevek je potrebno podati v 30 dneh od objave spornega obvestila (članka, komentarja ...).

KAJ VKLJUČITI V ZAHTEVO ZA POPRAVEK:

- ime NVO,
- navedbo članka ali oddaje, na katero se popravek nanaša,
- naslov popravka (če ga ni, ga določi odgovorni urednik),
- vsebino popravka, ki je lahko (a) zanikanje ali popravljanje zatrjevanih napačnih ali neresničnih navedb, ali pa (b) navajanje oziroma prikaz drugih ali nasprotnih dejstev in okoliščin, ki spodbijajo oziroma bistveno dopolnjujejo objavljeno besedilo.

NA KAJ ŠE POSEBEJ PAZITI

Odgovorni urednik lahko zavrne objavo popravka, če v njem niso upoštevani naslednji elementi:

- Popravek naj nima drugih elementov (npr. mnenjskih sodb, podatkov, ki niso v zvezi z vsebino članka ali oddajo).

Primer:

V popravek tako ne sodi mnenje o novinarju kot je:
“prispevek novinarja je grobo senzacionalističen, pristranski in zavajajoč ter sloni na neresničnih dejstvih, ki niso bila ustrezno preverjena ...

... izjave intervjuvanih, ki so vzete iz konteksta zgolj zato, da bi bilo poročilo še bolj senzacionalistično.”

- Slog ne sme biti žaljiv.

Primer žaljivega popravka:

“AB ima spomin zlate ribice.”

“AB se je zlagal!”

- V imenu NVO mora zahtevek podpisati za to pristojna oseba (običajno je to zakoniti zastopnik).
- Zahteva mora biti dana pravočasno (30 dni po objavi).
- Popravek ne sme biti nesorazmerno daljši od prvotnega prispevka.

OBJAVA POPRAVKA

Odgovorni urednik pisno obvesti prizadetega v 24 urah po prejemu popravka ali obvesti, da zavrača objavo.

Popravek se objavi brez sprememb in dopolnitev, dopustni so pravopisni popravki, če se prizadeti strinja. Popravek mora biti objavljen v drugi naslednji izdaji po prejemu zahtevka, če medij izhaja večkrat mesečno, v elektronskih publikacijah pa v 48 urah.

Medij mora popravek objaviti na mestu, ki ima enako vrednost kot članek, na katerega se nanaša.

Primer:

Če je članek tako objavljen v Sobotni prilogi Dela, bi to moralo veljati tudi za popravek in ni pravilno, če se ga objavi v ponedeljkovi izdaji, ki daje poudarke predvsem športnim novicam in ima zato tudi drugo strukturo bralcev.

KAJ JE PRAVICA DO ODGOVORA?

Vsakdo ima pravico od odgovornega urednika zahtevati, da brezplačno objavi njegov **odgovor** na objavljeno informacijo v mediju, v katerem se z dokazljivimi navedbami zanikajo, bistveno popravljajo ali bistveno dopolnjujejo navedbe o dejstvih in podatkih v objavljeni informaciji.

NAMEN?

Zagotoviti objektivno, vsestransko in pravočasno informiranost.

KDO LAHKO ZAHTEVA ODGOVOR?

Zahtevek lahko poda vsakdo. Tudi NVO, četudi je prispevek ne omenja oziroma če ta ne posega v njene pravice ali interese. Zahtevan odgovor mora biti takšen, da vsebuje pomembne informacije o javnih zadevah ali navedbe, katerih javni interes terja objavo.

KAJ VKLJUČITI V ZAHTEVO ZA ODGOVOR:

- ime NVO,
- navedbo članka ali oddaje, na katero se popravek nanaša,
- vsebino odgovora: zanikanje, dopolnitev ali popravljanje objavljenih navedb.

NA KAJ JE TREBA ŠE POSEBEJ PAZITI:

- popravek ne sme biti napisan žaljivo,
- v imenu NVO ga mora podpisati za to pristojna oseba (običajno je to zakoniti zastopnik),
- odgovor ne sme biti nesorazmerno daljši od prvotnega prispevka,
- ne sme vsebovati neresničnih ali nedokazljivih podatkov ali trditev.

OBJAVA ODGOVORA

Odgovor se objavi brez sprememb in dopolnitev, dopustni so pravopisni popravki, če se prizadeti strinja. Odgovor mora biti objavljen v drugi naslednji izdaji po prejemu zahtevka, če medij izhaja večkrat mesečno, v elektronskih publikacijah pa v 48 urah.

V primeru neupravičene zavrnitve objave ali nepravilne objave ostajata dve možnosti:

- možnost sodnega varstva,
- možnosti prijave prekrška Inšpektoratu RS za kulturo in medije.

V primeru sodnega varstva se tožba vloži zoper odgovornega urednika. Rok za vložitev tožbe je 30 dni po preteku roka za objavo ali 30 dni od nepravilne objave. Obravnava o tožbi za objavo popravka se omeji na obravnavanje in dokazovanje dejstev, od katerih je odvisna toženčeva dolžnost objave popravka.

Prekršek se lahko prijavi, če odgovorni urednik ne objavi popravka ali če ga ne zavrne. Predvidena globa za izdajatelja medija je 2.086 – 62.593 evrov.

Viri:

Ustava Republike Slovenije (Ur.l. RS, št. 33I/1991 in spremembe).
40. člen.

Zakon o medijih – Zmed (Ur.l. RS, št. 35/2001 in spremembe). 26.
do 44. člen.

KLUBSKE DROGE: KAJ SO, KAKO DELUJEJO IN GLAVNA TVEGANJA, POVEZANA Z NJIHOVO UPORABO

MINA PAŠ, ZDRUŽENJE DROGART

EKSTAZI

KAJ JE IN KAKO DELUJE?

Ekstazi se največkrat pojavlja v obliki tablet različnih barv in z različnimi logotipi, ki ponavadi vsebujejo drogo s kemičnim imenom metilendioksi metamfetamin ali skrajšano MDMA. Posamezna tabletko običajno vsebuje od 60 do 120 mg MDMA-ja.

MDMA deluje predvsem na sproščanje serotonina, dopamina in noradrenalina. Uporabniki so preplavljeni z občutki ljubezni do soljudi, občutki sreče in povezanosti z drugimi, občutki empatije, povečana je sposobnost komunikacije. Zaradi teh učinkov je MDMA empatogena in entaktogena droga. Človek ima občutek, da ga vsi razumejo, da so vsi lepi in veseli.

Želeni in pričakovani učinki ekstazija trajajo od 30 minut do 5 ur po zaužitju. Po kolikšnem času bo droga začela delovati, je odvisno od načina vnosa droge v telo. Ekstazi se najpogosteje uporablja oralno, nekateri pa ga tudi snifajo (njuhajo). Od leta 2009 je v Sloveniji moč dobiti tudi MDMA v kristalih, ki pa jih uporabniki običajno zdrobijo

in posnifajo, ali pa jih zavijejo v papirček in primerno odtehtano dozo pojedjo.

AKUTNE TEŽAVE OB UPORABI

Zaradi učinkov ekstazija, glasne glasbe, svetlobnih dražljajev, pomanjkanja zraka (vse to je značilno za partije) se velikokrat pojavijo **napadi panike**, ki po umiku na svež zrak in pomirjajočih besedah običajno kmalu minejo. Ekstazi je zelo močna droga in njegovi učinki so, predvsem na začetku, ko droga začne delovati, zelo močni. Mnogo ljudi tako močnih učinkov ne pričakuje, zato se prestrašijo, kar stvar še poslabša. Ta občutek običajno mine sam od sebe. Zelo pa je pomembno, da ima oseba takrat zraven sebe koga, ki jo odpelje na svež zrak in jo pomiri.

Ena izmed najresnejših možnih posledic uporabe ekstazija je povečanje splošne telesne temperature, **hipertermija in vročinski udar**. Vročinski udar nastane zaradi močnega zvišanja telesne temperature, ki ga delno povzroči že sam ekstazi, delno pa je posledica zelo aktivnega plesanja v vročem prostoru. Posledica aktivnega plesanja (hudega telesnega napora) v vročem prostoru je lahko izguba tekočine. Zaradi vsega naštetega se telo ne more več učinkovito ohlajati, zato se pregreje.

Ob zaužitju ekstazija lahko nastane **hiponatremija (znižanje koncentracije natrija v krvi)** in posledično **možganski edem**. Do tega pride zaradi motenega izločanja ADH, kar povzroči elektrolitsko neravnovesje. Nastanek možganskega edema ni neposredno povezan s količino zaužitega MDMA-ja. Pojavi se lahko tudi pri

zaužitju manjših količin. Zato je treba biti pri obravnavi uporabnika MDMA-ja, ki kaže znake motene zavesti, zelo previden in je treba vedno upoštevati tudi možnost, da gre za možganski edem.

MDMA je stimulantna (spodbujevalna) droga, ki nosi v sebi dokaj močno psihedelično sestavino. Mnogim uporabnikom ponudi vpogled v nezavedno, kar so, preden je bil MDMA prepovedan, tudi s pridom uporabljali pri psihoterapiji. Če se uporabniku to zgodi nepričakovano in v neprimernem okolju, kar prireditvev elektronske glasbe zagotovo je, lahko pride do **psihotičnih reakcij**.

PRIMESI V TABLETKAH EKSTAZIJA

Ena izmed največjih nevarnosti ekstazija je, da se nikoli ne ve, katera snov je v njej in koliko je te snovi. Razen MDMA-ja v tabletki največkrat najdemo snovi, ki posnemajo učinke MDMA-ja, a so za proizvodnjo preprostejše. V zadnjem času se v tabletkah ekstazija dokaj pogosto pojavljajo legalne, dizajnerske droge kot so metilon, mCPP, PMA in mefedron. Gre za legalne snovi, katerih učinki so podobni učinkom MDMA-ja. Od prepovedanih snovi v tabletkah najpogosteje najdemo amfetamin in metamfetamin.

Primesi v ekstaziju so nevarne predvsem zato, ker uporabnik ob zaužitju tabletko ne doseže pričakovane zadetosti, zato mnogokrat poveča dozo in tako lahko pride do **predoziranja**. V tabletki so lahko tudi snovi, ki so močno halucinogene, kot na primer ketamin in DXM (deksstrometorfan), kar bo povzročilo popolnoma drugačen učinek kot MDMA. Takšna izkušnja je zaradi **močnih halucinacij**, ki niso pričakovane, za uporabnika zelo naporna.

AMFETAMIN OZIROMA SPID

KAJ JE IN KAKO DELUJE?

Amfetamin (spid) je poživilo, ki pospeši normalno delovanje telesa. Na trgu se najpogosteje prodaja v obliki amfetamin sulfata. Ponavadi je v obliki belega ali rumenkastega praška, pri nas ga je mogoče dobiti le približno 5- do 10-odstotno čistega. Primesi so ponavadi neaktivne, kot na primer mleko v prahu, glukoza, včasih pa v spidu najdemo tudi kofein ali katerega izmed legalnih stimulansov (na primer metilon).

Spid se njuha (snifa) ali kadi, nekateri pa si ga tudi vbrizgavajo. Vendar je ta način uporabe zelo redek.

Metamfetamin je amfetamin z dodano metilno skupino, zaradi katere je njegovo delovanje mnogo hitrejše in močnejše od amfetamina. Pri nas se redko pojavlja, povzroči pa lahko močno fizično in psihično odvisnost, saj zelo močno deluje na sproščanje dopamina.

Amfetamin je klasično poživilo, ki človeka naredi budnega in pozornega, povzroči zmanjšanje apetita, povečuje zgovornost in energijo, povzroča samozavestno in veselo počutje.

AKUTNE TEŽAVE OB UPORABI

Spid povzroča **tahikardijo, aritmije, zvišanje krvnega tlaka, pospeši dihanje, razširi zenice**. Povzroča tudi **močno zvišanje telesne temperature**.

Ko učinek popusti, lahko nastopijo utrujenost, razdražljivost, nemir in depresija. Pojavijo se lahko tudi več dni po uporabi, saj spid porabi vse naravne zaloge snovi, ki te običajno držijo "gor" (noradrenalin, serotonin, dopamin). Če človek, ki je uporabil spid prepleše celo noč, je tudi razumljivo, da je potem utrujen in zaradi pomanjkanja hrane lačen.

Podobno kot pri ekstaziju tudi tukaj obstaja nevarnost **vročinskega udara**, do katerega pride še hitreje kot pri ekstaziju.

Zvišanje krvnega tlaka in povečana koagulacija lahko povzročita **srčni ali možganski infarkt**.

Že ob tedenski, vsakodnevni uporabi lahko pride do **telesne odvisnosti** z odtegnitvenimi simptomi.

KOKAIN

KAJ JE IN KAKO DELUJE?

Kokain je poživljajoča droga in ima podobne učinke kot spid. Je precej dražji in deluje manj časa (30-60 minut).

Kokain se v Evropi največkrat uporablja z njuhanjem (snifanjem), predvsem opiatni uporabniki pa si ga tudi injicirajo. Nasploh je to v Sloveniji postalo pogosto v zadnjih letih, ko je kakovost heroinu začela padati in so zato mnogi začeli uporabljati tudi kokain.

Učinki so povečana budnost in pozornost, občutek samozavesti, pretirano dobro počutje, povečan libido, večje motorične sposobnosti, povečana sposobnost koncentracije.

Intenziteta in trajanje učinkov sta odvisna od načina uporabe. Pri njuhanju učinki trajajo 30-60 minut (t.i. rush po približno 15 minutah), pri injiciranju pa le približno 10 minut (t.i. rush po okoli 3 minutah).

Pri kokainu težko govorimo o tipični rekreativni dozi, vendar se ta giblje okrog 50 mg za zelo čist kokain. Uporabniki v eni noči ponavadi kokain zaužijejo večkrat, tako lahko skupna poraba na noč pri rednih uporabnikih znaša tudi 1 gram ali več.

AKUTNE TEŽAVE OB UPORABI

Uporaba lahko povzroča **nemir, trepetanje, tahikardijo, hipertermijo in povišan krvni tlak**. Posledica njegovih stimulantnih lastnosti je lahko **vročinski udar**.

Kokain povzroča spazme koronarnih žil in poveča tvorbo krvnih strdkov. Zato lahko uporaba kokaina povzroči **srčni ali možganski infarkt**. Ob sumu na infarkt srčne mišice pri mlajših ljudeh je anamnestično nujno povprašati o uporabi kokaina.

GHB

KAJ JE IN KAKO DELUJE?

GHB oziroma gama hidroksi butirat se pojavlja v obliki belega prahu (kristalov), najpogosteje pa ga na trgu zasledimo kot brezbarvno tekočino (kristali raztopljeni v vodi), ki je brez vonja in običajno slanega, kovinskega okusa. Rekreativna doza je med 0,5 in 3 g, učinki pa trajajo 1-3 ure.

V manjših dozah je GHB empatogen in povzroča občutke eforije, povečano spolno slo in blage halucinacije. Zaradi podobnih učinkov, kot jih ima ekstazi, mu rečejo tudi tekoči ekstazi (liquid ecstasy).

V večjih odmerkih povzroča zaspanost, nezavest in izgubo spomina. Zaradi teh učinkov ga imenujejo tudi "rape drug" (droga za posilstvo), saj so znani primeri posilstev punc, ki so jim GHB podtaknili v pijačo. Zaspanost ali nezavest žrtve močno olajša posilstvo, motnje spomina pa povzročijo, da se žrtev le megleno ali sploh ne spomni dejanja. Razvpitost teh primerov je ogromno pripomogla k demonizaciji GHB-ja, kljub temu da je "droga za posilstvo" številka 1 vedno bil in ostaja alkohol.

AKUTNE TEŽAVE OB UPORABI

Največji problem pri uporabi razredčenega GHB-ja je, da ga je zaradi njegove oblike skoraj nemogoče dozirati, ker običajno ne poznamo njegove koncentracije v tekočini. Meja med majhnim in prevelikim odmerkom pa je izredno tanka.

Predoziranje z GHB-jem je zelo nevarno, saj povzroči **globoko koma**. Posebej nevarno je mešanje GHB-ja z drugimi depresorskimi drogami (alkohol, pomirjevala, heroin), saj ob tej kombinaciji še hitreje pride do prevelikega odmerka.

Ob dolgoročni uporabi GHB povzroča zelo **hudo fizično odvisnost** z močnimi odtegnitvenimi simptomi, ki se kažejo kot hud alkoholni delirij.

KETAMIN

KAJ JE IN KAKO DELUJE?

Ketamin se na črnem trgu pojavlja v obliki belega prahu ali tekočine. Uporabniki ga ponavadi njuhajo ali vbadajo intramuskularno. Tipične doze za nosno uporabo so od 25-300 mg. Učinki nastopijo po 5-30 minutah in trajajo 1-2 uri.

Ketamin povzroči disociativno stanje, kar pomeni, da se uporabnik slabše zaveda svojega lastnega telesa in ima občutek, da se je nekako ločil od njega. Ob tem lahko doživlja intenzivne halucinacije.

Pri dovolj visokih dozah (0,25-0,5 grama) lahko uporabnik doživi t.i. ketaminsko luknjo (K-hole). Pojavijo se motnje v telesnih občutkih, občutek, da je duša zapustila telo. Uporabnik se hkrati ni sposoben premikati, stati ali sedeti, kar je lahko izjemno strašljiva izkušnja.

AKUTNE TEŽAVE OB UPORABI

Stranski učinki so **slabost, blažena pomiritev (sedacija), povišanje krvnega tlaka in srčnega utripa, slinjenje in zastoj dihanja**. Pri dolgotrajni uporabi se pojavijo **motnje v kratkoročnem spominu, uhajanje urina, poškodbe ledvic in mehurja in bolečine ob odvajanju vode**.

Ob redni uporabi lahko ketamin povzroči **močno psihično odvisnost**.

Občasno se ketamin pojavi v tabletkah ekstazija, kar lahko uporabnika ekstazija zelo prestraši, saj namesto pričakovanih občutkov doživi ketaminske občutke.

V Italiji je med uporabniki precej razširjena praksa, da na partijih ketamin kombinirajo s spidom. Na ta način se jim uspe izogniti ali pa vsaj omiliti zaspanost in motnje motorike, ki jih povzroča ketamin. Verjetno je odveč poudarjati, da je kombinacija nevarna, saj zaradi medsebojnega maskiranja učinkov obeh drog hitreje nastanejo preveliki odmerki kateregakoli izmed njih.

MEFEDRON (“MEF“)

KAJ JE IN KAKO DELUJE?

Mefedron [4-metilmekatinon (4-MMC), 4-metilefedron] je stimulatívna in empatogena droga s podobnimi učinki kot MDMA, kokain, spid ali metamfetamin (evforija, povezanost z glasbo, blago povečan libido, budnost...). Bil je ena izmed prvih široko uporabljaných dizajnerskih drog in njegova uporaba se je zelo razširila v obdobju pomanjkanja ekstazija (2008-2010). Največkrat se nahaja v obliki belkastega, nekoliko sprijetega prahu z zelo močnim vonjem, ki ga opisujejo kot “kemičen“ ali “industrijski“, lahko pa ga je dobiti tudi v tabletah ali kapsulah. Ponavadi se mefedron njuha ali jemlje oralno, tako da se prah zavije v cigaretni papirček in pogoltne. Običajna doza je med 75 in 200 mg. Učinki se pojavijo po približno 15-30 minutah (prej, če se ga njuha) in trajajo 2-3 ure.

AKUTNE TEŽAVE OB UPORABI

Kratkoročni stranski učinki **so razširjene zenice, slabost, bruhanje, glavobol, epileptični napadi, halucinacije, nemir, izpuščaji, paranoja, krči, modre okončine** (ker mefedron povzroča močno skrčenje žil, t.j. vazokonstrikcijo), **tahikardija**. Po njuhanju se lahko pojavijo tudi **krvavitve iz nosu in kemične opekline nosne sluznice**.

Ker je droga v širši uporabi šele nekaj let, **o dolgoročnih stranskih učinkih vemo zelo malo**. Znano je, da mefedron povzroča zelo **intenziven “craving“** (hlepenje po drogi); uporabniki zelo težko potegnejo črto in se odločijo, da je bilo droge za eno noč dovolj.

V Veliki Britaniji, kjer je mefedron najbolj razširjen, se v programe za pomoč odvisnikom vse pogosteje vključujejo tudi odvisniki od mefedrona. Prav tako se zelo **hitro pojavi toleranca**. Po poročilih uporabnikov mefedron povzroča tudi neke vrste “navzkrižno” toleranco do drugih stimulativnih drog, recimo MDMA, pa čeprav uporabnik že nekaj časa sploh ni vzel te droge.

Na tržišču je postal popularen okrog leta 2007, ko so se na medmrežju pojavile številne strani, ki so mefedron prodajale kot gnojilo za rastline ali kopalno sol. Izredno hitro je postal priljubljen predvsem na Švedskem, v Veliki Britaniji in Avstraliji, kasneje pa se je uporaba razširila po celotni Evropi. K taki priljubljenosti sta najbolj pripomogli dve dejstvi: V tem obdobju je kakovost ekstazija zelo padla in ponekod (tudi pri nas) je bilo težko dobiti tabletko z vsebnostjo MDMA, zato so uporabniki intenzivno iskali drogo, ki bi po učinkih nadomestila ekstazi, in mefedron je deloval kot skoraj idealen nadomestek. Poleg tega je bil mefedron nekaj časa popolnoma legalen in zelo lahko dosegljiv.

HALUCINOGENI

KAJ SO IN KAKO DELUJEJO?

Najpogostejši halucinogeni, ki se pojavljajo pri nas so "čudežne" gobe (psilocibae), LSD, DMT in 2C-B. Po učinkih so si podobni, s tem da se razlikujejo predvsem po moči (intenziteti) in času delovanja.

Pri halucinogenih drogah je izjemno pomembno, v kakšnem psihičnem stanju je človek, ko vzame drogo in v kakšnem okolju to stori. To bo, še bolj kot droga sama, vplivalo na doživljanje zadetosti.

AKUTNE TEŽAVE OB UPORABI

Najhujša težava, ki lahko nastane so **paranoične in psihotične reakcije ter poškodbe.**

DIZAJNERSKE DROGE

KAJ SO IN KAKO DELUJEJO?

Termin “dizajnerske droge” se nanaša na snovi, ki naj bi bile namenjene znanstvenim raziskavam in ne za človeško potrošnjo. Ljudje, ki so se ukvarjali s proizvodnjo novih drog, so upali, da se bodo s takim poimenovanjem lahko elegantno izognili kazenskim posledicam za proizvodnjo novih drog, ki imajo kemično strukturo le rahlo spremenjeno v primerjavi z že znanimi in prepovedanimi drogami. Zato novejše droge tudi večinoma prodajajo kot prah in ne tablete, saj je za tablete jasno, da so namenjene človeški uporabi, prah pa lahko prodajajo, recimo, kot gnojilo ali kopalno sol (glej mefedron).

Pojem dizajnerskih drog je izredno širok in sem lahko prištevamo ogromno substanc, številka pa samo še narašča v skladu z domišljijo in zmožnostmi ljudi, ki jih proizvajajo. Danes najpogosteje srečamo mefedron, etilon, metilon in 4-fluoroamfetamin, vendar se na tržišču skoraj dobesedno vsak mesec pojavi kaj novega.

AKUTNE TEŽAVE OB UPORABI

Vsem tem substancam je skupno, da niso bile nikoli nadzorovano preizkušene ne na ljudeh ne na živalih in posledično so popolnoma **neznani vsi dolgoročni stranski učinki, alergične reakcije, smrtni odmerki ali potencial za nastanek odvisnosti. Zato je pri uporabi potrebna skrajna pazljivost.**

METILON

Metilon (3,4-metilendioksi-N-metilkatinon, bk-MDMA) je stimulatívna in empatogena droga. V širšo uporabo je prišel šele okrog leta 2005. Je v obliki belega prahu. Rekreativni odmerek se giblje okrog 60-200 mg, uporablja se ga z njuhanjem ali oralno. Učinki trajajo približno 2 uri in so zelo podobni učinkom mefedrona ali ekstazija: občutki ljubezni in sreče, budnost, evforija, komunikativnost, empatija, povezanost z glasbo in okoljem.

Kratkoročni stranski učinki so razširjene zenice, povišan utrip in krvni tlak, povečana tvorba toplote, mišična napetost, premikanje čeljusti in škrtanje z zobmi, slabost, bruhanje, vrtoglavica, dezorientiranost, paranoja, zmedenost.

4-FLUORAMFETAMIN (4-FA)

4-FA je droga, ki jo relativno redko uporabljajo, kljub temu pa ga v zadnjem času lahko zasledimo na elektronski sceni kot še enega izmed nadomestkov za ekstazi. Rekreativni odmerek je med 50 in 250 mg. Lahko se ga pogoltne ali njuha, vendar njuhanje odsvetujejo, ker je prah 4-FA-ja zelo droben in zato hitro zaide v pljuča, kjer lahko povzroči poškodbe pljučnega tkiva, poleg tega pa je tudi zelo agresiven za nosno sluznico.

Učinki so podobni kot pri drugih stimulatívnihi drogah, je pa za malenkost bolj izražena psihedelična sestavina. Uporabniki tako poročajo npr. o spremembah zaznavanja barv. Ti učinki sicer trajajo le nekaj ur, vendar težave s spanjem lahko vztrajajo tudi 6-8 ur, ko je droga že zdavnaj "spustila" in spet čutimo utrujenost.

MARIHUANA

KAJ JE IN KAKO DELUJE?

Marihuana oz. konoplja je rastlina, ki vsebuje različne snovi, od katerih sta najznačilnejši THC in CBD. THC je snov, ki povzroča zanedost in v Sloveniji spada med prepovedane snovi. Marihuana je najbolj uporabljana prepovedana droga, največkrat pa tudi prva prepovedana droga po kateri posežejo mladi.

THC v telesu deluje prek endokanabinoidnih receptorjev, ki jih imamo v telesu predvsem zato, da regulirajo bolečino in imajo vpliv na imunski sistem. Ob zaužitju se THC veže na te receptorje in povzroča občutke, tipične za zanedost s THC-jem (smejanje, sprostitvev, pri nekaterih pa tudi zelo neprijetne učinke).

AKUTNE TEŽAVE OB UPORABI

Ob uporabi THC-ja lahko pride do **težav s krvnim tlakom** zaradi česar lahko uporabnik izgubi zavest. Posebej nevarno je mešanje z alkoholom, saj ob kombinaciji teh dveh depresorskih drog hitreje pride do znižanja krvnega tlaka. Marihuana lahko povzroči tudi **preganjavico**, pri ljudeh, nagnjenih k psihozam pa lahko pride do **aktivacije psihoze**.

POMIRJEVALA, USPAVALA

KAJ SO IN KAKO DELUJEJO?

Pod pomirjevala in uspavala spadajo zdravila, ki jih zaradi različnih težav predpiše zdravnik, nekateri ljudje pa jih tudi zlorabljujejo. Najznačilnejši predstavniki so na primer Apaurin, Helex, Sanval in Dormicum. Kot pove že njihovo ime na človeka delujejo tako, da ga pomirijo in uspavajo. Nekateri uporabniki uporabljajo pomirjevala in uspavala po uporabi stimulansov, da lažje zaspijo in zmanjšajo neprijetne stranske učinke stimulansov. Pomirjevala uporabljajo tudi opijatni odvisniki kot "nadomestilo" za heroin ali za zmanjšanje simptomov krize.

AKUTNE TEŽAVE OB UPORABI

Ob uporabi lahko pride do **nezavesti ali kome**, predvsem ob predoziranju ali mešanju z ostalimi depresorskimi drogami (alkohol, heroin). Velika nevarnost teh zdravil je tudi **telesna odvisnost**, do katere pride že po enotedenski uporabi.

HEROIN

KAJ JE IN KAKO DELUJE?

Heroin (po kemični sestavi diatecilmorfin) se pridobiva iz glavice rastline maka (*Papaver somniferum*), in sicer se ga z enostavnim kemičnim postopkom prideluje iz morfina, ki je opijeva glavna aktivna sestavina. Poznamo ga v obliki prahu, ki je različnih barvnih odtenkov. Lahko je umazano bel, oker ali sivkast prašek, kar pa ni merilo za določanje njegove čistosti oziroma kvalitete.

Heroin spada v skupino opiatov, po klasifikaciji analgetikov za lajšanje hudih bolečin. Povzroči upočasnitev dihanja, srčnega utripa in prebavnega trakta, oslabi telesno motoriko, zoža zenice ter povzroča zaspanost in lajša bolečine. Značilen efekt heroina, ki ga imenujemo tudi "flash" se sproži v nekaj minutah po zaužitju (najhitreje pri injiciranju, pri kajenju ali njuhanju pa malo pozneje): telo preplavi občutek fizične topline, samozavesti in popolnega obvladovanja okolja. Tem kratkim trenutkom sledi stanje odmaknjene, dremave sprostivke (pravimo, da oseba "kinka"). Nekateri na heroin reagirajo tudi negativno, z občutji strahu, slabosti in depresije. Slabost in bruhanje sta pogosta tudi ob prvem zaužitju heroina. Stanje zadetosti traja dve do štiri ure in počasi preneha.

AKUTNE TEŽAVE OB UPORABI

Predoziranje

Največjo nevarnost pri uporabi heroina predstavlja predoziranje (overdose), pri katerem pride do zastoja dihanja, kome in smrti. Najpogostejši razlogi za predoziranje s heroinom so nepričakovana čistost droge in mešanica heroina z drugimi drogami ali nevarnimi primesmi (ulični heroin vsebuje od 5 do 40 % heroina ostalo so primesi).

Okužbe

Veliko nevarnost za zdravje predstavlja tudi souporaba pribora za injiciranje, ki lahko vodi v okužbe z virusi hepatitisa in HIV. Zaradi pogostega vbadanja se pojavljajo brazgotine in pogosta vnetja površinskih ven. Dolgoročna uporaba heroina lahko pripelje do hepatitisa, kožnih abscesov, infekcij srca in depresije dihanja.

Socialne težave

Dolgotrajni uporabniki heroina se pogosto znajdejo tudi na robu socialnega preživetja. Da si uspejo zagotoviti sredstva za nakup heroina, potrebujejo vedno več denarja, kar pogosto vodi v kazniva dejanja (kraje, vlomi ...). Mnogi ostanejo tudi brez doma in so prepuščeni cesti.

Heroin povzroča izredno **močno fizično in psihično odvisnost**. Toleranca hitro raste in za doseg istih učinkov je odmerek potrebno povečevati. O odvisnosti od heroina govorimo takrat,

ko ob abstinenci nastopijo značilni odtegnitveni znaki (t.i. kriza): nemirnost, bolečine v sklepih, mišicah in kosteh, nespečnost, slabost, bruhanje, diareja, potenje, depresija, krči, tresenje in izguba teže. Najbolj intenzivna faza telesne krize traja 3 do 4 dni (t.i. cold turkey), dokončno pa izzveni v tednu ali dveh.

NAVADE UPORABNIKOV KLUBSKIH DROG IN POVZETEK TVEGANJ

Stimulantne droge ostajajo spremljevalke nočnega življenja. V zadnjih letih opažamo, da se je uporaba teh drog iz tako imenovane parti populacije razširila v splošno populacijo uporabnikov nočnega življenja. Predvsem se je ta sprememba zgodila z večjo dostopnostjo in detabuizacijo kokaina. Raziskava, ki smo jo na DrogArtu opravili leta 2010 je na primer pokazala, da je 57 % ljudi, ki ob vikendih hodijo ven, že vsaj enkrat v življenju uporabilo kokain.

Za uporabnike stimulantnih drog je zelo značilno kombiniranje različnih drog med seboj, predvsem stimulansov in alkohola. Zelo pogosto je tudi mešanje stimulantnih drog med seboj.

Mnogi uporabniki zabav ne zaključijo ponoči ali proti jutru, ampak se lahko "after" razvleče še krepko v naslednji dan, sledi pa mu še ena zabava. Tako se velikokrat zgodi, da zabava traja od petka zvečer do nedelje popoldan, kar omogočajo stimulansi. Po takšni uporabi stimulansov uporabniki običajno ne morejo zaspati, zato za "spuščanje" posegajo po depresorskih drogah. Od teh je za spuščanje najbolj pogosta marihuana, uporabljajo pa tudi pomirjevala in uspavala.

KAM SE LAHKO OBRNEMO PO POMOČ IN ZANESLJIVE INFORMACIJE

TOMAŽ KOREN, ZVEZA NEVLADNIH ORGANIZACIJ
NA PODROČJU DROG IN ZASVOJENOSTI
MAJA ZORMAN, ZDRUŽENJE DROGART

Ko v javnosti spregovorimo o drogah, o uporabnikih in zasvojenosti imajo mediji veliko moč. Lord Adebowale (Shapiro, 2011) je medije označil kot ključno javno orodje za obveščanje uporabnikov drog in javnosti o škodljivih posledicah in nevarnosti uporabe drog in zasvojenosti. Hkrati opozarja, da mediji svojo moč lahko izrabijo z demonizacijo in stigmatizacijo uporabnikov. Zastrašujoči naslovi ustvarjajo in utrjujejo stereotipne predstave uporabnikov drog kot zlobnih "džankijev", ki so za svoj "fiks" sposobni narediti karkoli. Stigma in sram ter pomanjkanje informacij pa uporabnike odvrča od iskanja informacij in opmoči ter dodatno oteži okrevanje.

Pri poročanju in iskanju informacij je torej priporočljivo nasloniti se na verodostojne in zanesljive vire, ki poleg strokovnih vsebin, lahko ponudijo tudi smernice in konkretne napotke, kako ravnati v primeru zapletov, povezanih z drogami. Na primer, kako ukrepati ob predoziranju ali ob vbodu otroka z odvrženo iglo med igro v peskovniku.

V Sloveniji na področju drog in zasvojenosti, poleg **mreže centrov za preprečevanje in zdravljenje odvisnih od prepovedanih drog**, predstavljajo ključno vlogo **programi, ki jih izvajajo nevladne organizacije**. Nevladne organizacije izvajajo različne programe,

od preventivnih programov, programov zmanjševanja škode do
terapevtskih programov.

Programi pomoči, ki jih izvajajo nevladne organizacije

NEVLADNE ORGANIZACIJE NA PODROČJU DROG IN ZASVOJENOSTI	DNEVNI CENTER	TERENSKO DELO	INFORMIRANJE	SVETOVANJE	ZAVETIŠČE ZA BREZDOMNE UPORABNIKE DROG	KOMUNA	TERAPEVTSKA SKUPNOST	SOGALNO PODJEJTIŠTVO	DELO V ZAPORIH	PREDAVANJA, DELAVNICE	VARNJA HIŠA ZA UPORABNIKE DROG	PROGRAMI ZA OTROKE IN MLADOSTNIKE	REINTEGRACIJA
Ars Vitae	•		•	•						•		•	
Društvo DREVO ŽIVLJENJA	•		•	•			•						
Društvo POMOČ Sezana	•		•	•						•			
Društvo POT Ilirska Bistrica	•	•	•	•						•		•	•
Društvo PROJEKT ČLOVEK	•	•	•	•			•		•	•	•	•	•
Društvo STIGMA	•	•	•	•					•	•			
Društvo SVIT Koper	•	•	•	•					•	•		•	•
Društvo UP	•	•	•	•					•	•		•	•
Društvo za pomoč in samopomoč ŽELVA – Eureka Žalec	•	•	•	•	•								
Društvo ZDRAVA POT	•	•	•	•									
Društvo ŽAREK	•	•	•	•	•	•							
Fundacija Vincenca Draklerja za odvisnike	•	•	•	•	•					•		•	•
Inštitut VIR			•	•								•	
KRALJI ULICE	•	•	•	•						•			
Nadškofijska Karitas Maribor	•	•	•	•						•			
OMI Inštitut			•	•								•	
ŠENT Slovensko združenje za duševno zdravje	•	•	•	•	•								
Zavod Karitas Samaritan			•	•								•	
Zavod MISSS			•	•								•	
Zavod Pelikan Karitas	•	•	•	•		•	•		•	•		•	
Zavod Salesianum, OE Skala	•	•	•	•						•		•	
Zavod za informacijsko dejavnost in alternativno kulturo			•	•						•		•	
Združenje DrogArt		•	•	•				•		•		•	
Zveza društev na področju drog			•	•						•		•	
Zveza nevladnih organizacij na področju drog in zasvojenosti			•	•						•		•	

Terensko delo izvajajo izven sedežev služb oziroma organizacij — na ulicah, v lokalih, barih, klubih, na različnih prireditvah ... (npr. mobilna zamenjava igel, informiranje in svetovanje na terenu, nudenje osnovne prve pomoči na glasbenih prireditvah, opravljanje testa prisotnosti alkohola v telesu ...).

Terapevtska skupnost je program terapije in socialne rehabilitacije, namenjen osebam, ki abstinirajo od psihoaktivnih substanc (PAS), alkohola in drugih snovi ter njihovim bližnjim osebam. Program terapevtske skupnosti, poleg stanovanjskih storitev, nudi osebam začasno družino, v kateri se uporabniki učijo odgovornega sobivanja ter vzajemnega nudenja in sprejemanja pomoči.

Programi za otroke in mladostnike zajemajo preventivne dejavnosti, aktivnosti na področju zmanjševanja škode ter svetovalno in terapevtsko delo (izvajanje delavnic, terensko delo, informiranje, pomoč družini, motiviranje in podporo pri razvijanju zdravega življenjskega sloga).

Reintegracijo predstavljajo programi, namenjeni stabilnim abstinentom od drog, po predhodni uspešni dolgotrajnejši strokovni rehabilitaciji, in njihovim bližnjim. Program predstavlja celostno, strokovno - terapevtsko in kontinuirano delo z uporabniki z namenom, da nudi podporo in pomoč uporabnikom pri ponovnem vključevanju v družbo ter da vzdržuje in razvija vse, kar so uporabniki pridobili v predhodnih fazah rehabilitacije. Programi ponujajo storitve v sklopu stanovanjskih storitev (v začetni fazi) in v sklopu ambulantnih storitev (osrednja in zaključna faza programa).

Vir:

Shapiro, H. (2011). *The media guide to drugs. Key facts and figures for journalists*. London: Drugscope.

KONTAKTI NEVLADNIH ORGANIZACIJ, KI DELAJO NA PODROČJU PREPOVEDANIH DROG IN ZASVOJENOSTI

ARS VITAE, DRUŠTVO ZA POMOČ ODVISNIM OD NEDOVOLJENIH DROG

Trstenjakova 5a
2250 Ptuj
031 519 902
ars.vitae@gmail.com

DRUŠTVO "POT" - POMOČ ZASVOJENIM OD NEDOVOLJENIH DROG IN NJIHOVIM BLIŽNJIM ILIRSKA BISTRICA

Levstikova ulica 3, 6250 Ilirska Bistrica
(05) 710 06 25, 041 601 615
pot@kabelnet.net

DRUŠTVO "PROJEKT ČLOVEK"

Malenškova 11, 1000 Ljubljana
(01) 542 37 46
uprava@projektclovek.si
www.projektclovek.si

DRUŠTVO ZA DELO Z MLADIMI V STISKI ŽAREK

Cesta maršala Tita 78a, 4270 Jesenice
040 790 345
info@drustvo-zarek.si
www.drustvo-zarek.si

**DRUŠTVO ZA POMOČ IN SAMOPOMOČ BREZDOMCEV
KRALJI ULICE**

Pražakova 6, 1000 Ljubljana
059 022 503, 030 323 305
info@kraljiulice.org
www.kraljiulice.org

**DRUŠTVO ZA POMOČ IN SAMOPOMOČ NA PODROČJU
ZASVOJENOSTI ZDRAVA POT**

Krekova 12a, 2000 Maribor
(02)251 14 28, 031 600 210
drustvo.zdrava.pot@siol.net
www.zdravapot.si

**DRUŠTVO ZA POMOČ IN SAMOPOMOČ ŽELVA – EUREKA
ŽALEC**

Šlandrov trg 2, 3310 Žalec
(03) 710 35 23, 041 420 877
zelvaeureka@gmail.com

**DRUŠTVO ZA POMOČ ODVISNIKOM IN NJIHOVIM
DRUŽINAM SVIT KOPER**

Ljubljanska cesta 6, 6000 Koper
(05) 626 00 11, 031 287 751
drustvo_svit@t-2.net
www.svit-kp.org

**DRUŠTVO ZA POMOČ ZASVOJENCEM OD NEDOVOLJENIH
DROG »DREVO ŽIVLJENJA«**

Cetore 28b, 6310 Izola
(05) 642 02 14, 041 718 160
drustvo.drevo.zivljenja@siol.net
www.drevo-zivljenja.si

**DRUŠTVO ZA POMOČ ZASVOJENIM IN NJIHOVIM
BLIŽNJIM POMOČ SEŽANA**

Ulica 1. maja št. 1, 6210 Sežana
(05)730 21 20
drustvo_pomoc@t-2.net
www.drustvo-pomoc.com

**DRUŠTVO ZA ZMANJŠEVANJE ŠKODE ZARADI DROG
STIGMA**

Štihova 12, 1000 Ljubljana
(01) 430 12 05
drustvo.stigma@siol.net
www.drustvo-stigma.si

**FUNDACIJA VINCENCA DRAKSLERJA ZA ODVISNIKE
– USTANOVA ZA ZDRAVLJENJE ODVISNIKOV, POMOČ
ODVISNIKOM IN NJIHOVIM SVOJCEM**

Slovenski trg 1, 4000 Kranj
041 626 336
info@omamljen.si
www.omamljen.si

INŠTITUT VIR

Vrunčeva 9, 3000 Celje
(03) 490 00 24, 031 288 827
vir@institut-vir.si
www.institut-vir.si

NADŠKOFIJSKA KARITAS MARIBOR, TERAPEVTSKO PRIPRAVLJALNI CENTER

Strossmayerjeva 15, 2000 Maribor
(059) 080 354, 041 634 682
tpc@karitasmb.si
www.karitasmb.si/2_vsebina.php?id_menu=13

OMI INŠTITUT, ZAVOD ZA ANTROPOLOŠKO MEDICINO

Trnovska 8, 1000 Ljubljana
(01) 755 48 83, 041 351 531
info@omi.si
www.omi.si

ŠENT – SLOVENSKO ZDRUŽENJE ZA DUŠEVNO ZDRAVJE

Cigaletova 5, 1000 Ljubljana
(01) 230 78 32
info@sent.si
www.sent.si

**DNEVNI CENTER ZA UPORABNIKE PREPOVEDANIH
DROG NOVA GORICA IN TERENSKO DELO Z UPORABNIKI
PREPOVEDANIH DROG**

Sedejeva 9a, 5000 Nova Gorica

(05) 330 96 03

meta.rutar@sent.si

**SVETOVALNI CENTER ZA ZMANJŠEVANJE ŠKODE ZARADI
DROG, VELENJE**

Kersnikova 1, 3320 Velenje

030 608 690 (torek, četrtek, petek)

(02) 320 26 93 (ponedeljek in sreda v Šentlentu Maribor)

fanika.loncar@sent.si

**ZAVETIŠČE ZA BREZDOMNE UPORABNIKE
PREPOVEDANIH DROG**

Vošnjakova 7b, 1000 Ljubljana

jurij.anzin@dc.sent.si

**UP DRUŠTVO ZA POMOČ ZASVOJENCEM IN NJIHOVIM
SVOJCEM SLOVENIJE**

Miklošičeva 16, 1000 Ljubljana

(01) 434 25 70

drustvo.up@siol.net

www.drustvo-up.si/

ZAVOD KARITAS SAMARIJAN

Skalniška 1, 5250 Solkan
(05) 33 00 234
karitas.samarijan@siol.net
www.zavodsamarijan.si

ZAVOD MISSS – MLADINSKO INFORMATIVNO
SVETOVALNO SREDIŠČE SLOVENIJE

Kunaverjeva 2, 1000 Ljubljana
(01) 510 16 70
misss@guest.arnes.si, preventiva@misss.org
www.miss.org

ZAVOD PELIKAN KARITAS

Litjaska cesta 24, 1000 Ljubljana
(01)548 03 63, 051 339 725
pelikan@karitas.si
<http://pelikan.karitas.si>

ZAVOD SALESIANUM, OE SKALA

Ob Ljubljani 36, 1000 Ljubljana
(01) 427 14 19, 031 358 025
salesianum@salve.si
www.salesianum.si

ZAVOD ZA INFORMACIJSKO DEJAVNOST IN
ALTERNATIVNO KULTURO: PROJEKT WWW.KONOPLJA.
ORG

Mariborska ulica 2, 3000 Celje
041 754 790
info@konoplja.org
www.konoplja.org

ZDRUŽENJE DROGART

Kardeljeva ploščad 16, 1000 Ljubljana
(01) 439 72 70, 041 730 800
info@drogart.org
www.drogart.org

ZVEZA DRUŠTEV NA PODROČJU DROG

Tabor 9, 1000 Ljubljana
zvezadrog.nvo@guest.arnes.si
www.zvezadrogno-slo.si

ZVEZA NEVLADNIH ORGANIZACIJ NA PODROČJU DROG
IN ZASVOJENOSTI

Prečna ulica 6, 1000 Ljubljana
041 731 766
info@zmanjsevanje-skode.si
www.zmanjsevanje-skode.si

KONTAKTI MEDIJSKIH HIŠ IN NOVINARJEV, KI POKRIVAJO PODROČJE ZDRAVJA IN SOCIALE

Delo

barbara.hocevar@delo.si

diana.zajec@delo.si

milena.zupanic@delo.si

nina.krajčinovič@delo.si

Dnevnik

nina.knavs@dnevnik.si

peter.lovsin@dnevnik.si

petra.mlakar@dnevnik.si

Radio Koper

skrt.ana@gmail.com

Radio Slovenija

lijana.bursic@rtvslo.si

snezana.ilijas@rtvslo.si

aljana.jocif@rtvslo.si

helena.lovincic@rtvslo.si

Mladina

vanja.pirc@mladina.si

POP TV

vesna.ban@pop-tv.si

karmelina.husejnovic@pop-tv.si

eva.kobe@pop-tv.si

denis.ostir@pop-tv.si

erika.pecnik@pop-tv.si

martin.tomazin@pop-tv.si

novinarji@pop-tv.si

uredniki@pop-tv.si

Slovenske Novice

info@slovenskenovice.si

Sebastjan Ozmec

Tomica Šuljić

Svobodna misel

medard.krzsiznik@yahoo.com

Tv Slovenija

Gregor Drnovšek

sinisa.gacic@gmail.com

Špela Kožar

sziliva.rozman@rtvslo.si

Val 202

gorazd.recnik@rtvslo.si
jana.vidic@rtvslo.si
natasa.zanuttini@rtvslo.si

Večer

jasmina.cehnar@vecer.com
laura.straser@vecer.com
damijana.zist@vecer.com
sedem@vecer.com

Vizita.si

katja.bencina@pop-tv.si
vizita@pop-tv.si

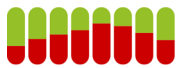
REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA PRAVOSODJE IN JAVNO UPRAVO

Opolnomočenje NVO
informiranje, znanje, povezovanje

ABCČDEFGH *Društvo novinarjev Slovenije*
IJKLMNOPR
Slovene Association of Journalists ŠTUVZŽ...
() ? ! ; : , . /

DrogArt[®]
www.drogart.org

ABCČDEFGH *Društvo novinarjev Slovenije*
IJKLMNOPR
Slovene Association SŠTUVZŽ...
of Journalists () ? ! ; : , . /

